

Nr 252.

Av herr **Caap**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående löneroglering för ordinarie tjänstemän vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter.*

Såsom framgår av proposition nr 217 har skolöverstyrelsen med anledning av förslaget till ändrade avlöningsbestämmelser för lärare vid statens undervisningsväsende i skrivelse den 6 december 1938 framlagt ett förslag om övergångsbestämmelse. Enligt denna skulle en lärare, som efter den 1 juli 1939 befordras från icke-ordinarie till ordinarie tjänst, få för löneklassplacering tillgodoräkna sig intill utgången av juni 1939 fulljord tjänstgöring såsom icke-ordinarie lärare.

Skolöverstyrelsen har därvid bland annat anfört, att väsentliga skiljaktigheter förefinnas i rätten att för löneklassuppflyttning få tillgodoräkna sig föregående anställningstid vid befordran från icke-ordinarie till ordinarie tjänst mellan undervisningsväsendets nuvarande avlöningsbestämmelser och bestämmelserna i det nya civila avlöningsreglementet. I princip har nämligen tillgodoräkningsförfarandet avskaffats och endast den s. k. sneddningsregeln bibehållits. Då tillgodoräkningsförfarandet i mycket stor utsträckning kommit till användning vid lärares löneklassuppflyttning, kunde de gynnsamma omdömen om den blivande sneddningsprincipen, som efter verkställd utredning avgivits av 1936 års lönekommitté, ej avse befattningshavare vid det statliga undervisningsväsendet.

Som exempel anföres, att en extra ordinarie adjunkt vid befordran till ordinarie adjunkt kunnat räkna sig till godo den tid utöver tre år, som han i följd innehaft anställning som extra ordinarie adjunkt, extra adjunkt eller timplärare med full tjänstgöring. All denna tjänstgöring hade nämligen ansetts som »likvärdig». Vid ett tillämpande enbart av den föreslagna sneddningsprincipen skulle för en dylik adjunkt endast år i löneklasserna 22 och därutöver kunna tillgodoräknas, däremot skulle tid som timplärare med full tjänstgöring, som extra adjunkt, som extra ordinarie adjunkt i löneklasserna under den 22:a samt den före den 1 januari 1938 fullgjorda icke-ordinarie tjänstgöring, som vederbörande icke före den 1 juli 1939 hunnit tillgodoräkna sig för placering i löneklass såsom extra ordinarie adjunkt, ej kunna tagas i beaktande vid löneklassplacering.

Det ifrågasattes därför, om icke en övergångsbestämmelse av enahanda

innebörd som i kungl. kungörelsen nr 874/1937 II A 1. tredje stycket borde utfärdas, varigenom tillgodoräkning för löneklassplacering av icke-ordinarie befattningshavarnas tjänstgöring intill utgången av juni månad 1939 skulle regleras enligt de intill sagda tidpunkt gällande bestämmelserna. En dylik bestämmelse motiverades bland annat av att dessa befattningshavare som icke-ordinarie tjänstemän ej åtnjutit de fördelar, den ifrågasatta ändrade löneklassindelningen för de extra-ordinarie tjänstemännen innebure.

Lönenämnden, som yttrat sig över detta skolöverstyrelsens förslag, har velat erinra, att de grundläggande bestämmelserna rörande tillgodoräkning av föregående icke-ordinarie anställning i statens tjänst vid befordran till ordinarie befattning äro lika för de statsanställda lärarna och för tjänstemännen inom den allmänna förvaltningen. Visserligen har man vid de nämnda bestämmelsernas tillämpning i praktiken i allmänhet intagit en mera restriktiv ståndpunkt inom förvaltningen än inom undervisningsväsendet, men inom vissa områden av civilförvaltningen förekommer dock tämligen normalt tillgodoräkning vid befordran till ordinarie tjänst, varvid som exempel anfördes tillgodoräkningen av tjänstetid för vissa länsnotarier. Enligt lönenämndens mening kunna tillräckliga skäl icke anses föreligga för att vid den stundande övergången till nya avlöningsbestämmelser utfärda särskilda föreskrifter, varigenom en viss grupp befattningshavare i ett ur principiell synpunkt så betydelsefullt hänseende som det nu omhandlade komma att ställas i förmånligare ställning än övriga kategorier av tjänstemän. Dessutom ansåg sig lönenämnden böra framhålla, att en föreskrift i den av skolöverstyrelsen förordade riktningen i praktiken skulle medföra tämligen egendomliga konsekvenser, i den mån tidsmellanrummet mellan å ena sidan utgången av juni 1939 och å andra sidan tidpunkten för tillträdet av ordinarie befattningen ökas. Lönenämnden ansåg icke kunna tillstyrka utfärdandet av en övergångsbestämmelse av den innebörd skolöverstyrelsen ifrågasatt.

I särskilt yttrande till lönenämndens utlåtande har ledamoten Grimlund, med instämmande av ledamoten Eljas, anført, att han anslöte sig till skolöverstyrelsens förslag till skydd för den tillgodoräkningsrätt, som nu är tillerkänd vissa befattningshavare för löneklassplacering.

Departementschefen ansåg sig icke kunna förorda, att enbart för lärarnas vidkommande en särskild övergångsbestämmelse av den innebörd, skolöverstyrelsen föreslagit, utfärdas.

Såväl skolöverstyrelsen som lönenämnden ha således vitsordat, att vid den praktiska tillämpningen av tillgodoräkningsinstitutet påtagliga skiljaktigheter föreligga mellan å ena sidan den civila statsförvaltningen och å andra sidan det statliga undervisningsväsendet. Detta förhållande torde ytterst bero på att arbetsuppgifterna för icke-ordinarie befattningshavare vid civilförvaltningen mera sällan anses likvärdiga med de ordinarie befatt-

ningshavarnas, under det att icke-ordinarie lärare praktiskt taget alltid kan sägas ha med den ordinarie läraren fullt likvärdiga arbetsuppgifter.

Under det att de extra ordinarie lärare, som erhålla ordinarie tjänst före den 1 juli 1939, få tillgodoräkna sig all tjänstgöring utöver tre år, skulle de, som erhålla sin befordran efter detta datum, endast kunna påräkna den lägre löneklassplacering, som sneddningsprincipen medger. Som exempel kan anföras, att en extra ordinarie adjunkt med sex tjänstår vid befordran strax före reglementets ikraftträdande skulle få tillgodoräkna sig tre år och således omedelbart bli placerad i 24 löneklassen, medan en extra ordinarie adjunkt med likaledes sex tjänstår, som strax efter sagda datum tillträder ordinarie adjunktstjänst, blir placerad i 23 löneklassen. Som följd av denna löneklassplacering kommer den sistnämnde i ett mycket ofördelaktigt läge i förhållande till den förstnämnde. Den vid utnämningen till ordinarie adjunkt i 23 löneklassen placerade kommer under nio år framåt att årligen erhålla 500 kronor mindre i lön än den, som kanske endast ett halvt år tidigare — före den 1 juli 1939 — placerats i löneklass 24 vid utnämningen till sin ordinarie tjänst. Denna löneklassplacering torde av vederbörande komma att anses så mycket hårdare, som de i många fall äro familjeförsörjare och oftast hava studieskulder eller andra ekonomiska svårigheter att kämpa med. Stundom kunna ur befordringssynpunkt ofördelaktiga ämneskombinationer ha förorsakat en förlängd extra ordinarie tjänstetid och fördröjt övergången till fast tjänst.

Starka skäl synas sålunda tala för införande av sådana bestämmelser att verkningarna av själva övergången till det nya lönesystemet mildras. Dessa bestämmelser avse endast åren närmast efter reglementets ikraftträdande och torde böra tillämpas under så lång tid, som rimligtvis erfordras, för att de extra-ordinarie befattningshavare, som drabbas av följderna av tillgodoräkningsförfarandets avskaffande, skola kunna erhålla ordinarie tjänst, förslagsvis under sex år.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen, i samband med behandlingen av propositionen nr 217, måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utfärdande av sådana övergångsbestämmelser, varigenom extra-ordinarie lärare vid befordran till ordinarie tjänst även efter den 1 juli 1939 under viss övergångstid måtte vid placering i löneklass få tillgodoräkna sig sin icke-ordinarie tjänstgöring före utgången av juni månad 1939 i enlighet med intill sagda tidpunkt gällande föreskrifter.

Stockholm den 21 mars 1939.

Torsten Caap.

